

บทที่ 3

กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1) ด้านกายภาพ

(1) **ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์** : กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ มีพื้นที่ประมาณ 52,389.89 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 32,743,674 ไร่ ตั้งอยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 14 องศา 5 ลิปดาเหนือ ถึงเส้นละติจูดที่ 16 องศา 43 ลิปดาเหนือ และระหว่างเส้นลองจิจูดที่ 107 องศา 10 ลิปดาตะวันออก ถึงเส้นลองจิจูดที่ 110 องศา 7 ลิปดาตะวันออก ซึ่งจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวนี้ จะทำให้พื้นที่ตั้งอยู่ในโซนเวลามาตรฐานสากลที่พิกัดลองจิจูด 105 องศาตะวันออก ซึ่งเป็นเวลาที่เร็วกว่ากรีนิชประเทศอังกฤษ 7 ชั่วโมง และมีสภาวะอากาศแบบสวันนา (Tropical Savanna Climate) ตามการจำแนกเขตภูมิอากาศแบบ Koppen ซึ่งจะมีอากาศร้อนอุณหภูมิสูงตลอดปี โดยมีฤดูฝนสลับกับฤดูแล้งอย่างเด่นชัด โดยฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม และฤดูแล้งเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนเมษายน

(2) **ที่ตั้งสัมพันธ์** : พื้นที่กลุ่มจังหวัด (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์) มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดปราจีนบุรี และสระแก้ว และราชอาณาจักรกัมพูชา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ ลพบุรี สระบุรี และจังหวัดนครนายก

(3) **ขนาดพื้นที่** : จากการรวบรวมข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน พบว่าพื้นที่ทั้ง 4 จังหวัดมีพื้นที่รวมกันทั้งหมด 52,389.89 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 32,743,674 ไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30.83 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและคิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 7.70 ของพื้นที่ทั้งประเทศ โดยจังหวัดนครราชสีมามีพื้นที่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ บุรีรัมย์และสุรินทร์ ตามลำดับ

ตารางแสดงพื้นที่ครอบคลุมของกลุ่มจังหวัด

จังหวัด	เนื้อที่		ร้อยละ (ของกลุ่มจังหวัด)
	ตร.กม.	ไร่	
นครราชสีมา	20,787.92	12,992,448	39.68
ชัยภูมิ	12,654.35	7,908,968	24.15
บุรีรัมย์	10,085.60	6,303,498	19.25
สุรินทร์	8,862.02	5,538,760	16.92
รวม (กลุ่มจังหวัด)	52,389.89	32,743,674	100.00

ที่มา : ข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ , กรมพัฒนาที่ดิน 2552

(4) **ลักษณะทางธรณีวิทยา**: พื้นที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบสูงโคราช หินที่รองรับส่วนใหญ่ประกอบด้วย หินแข็ง (หินชุดโคราช) ประกอบด้วยลักษณะโครงสร้างแบบรูปประทุนคว่ำและรูปประทุนหงาย มีรอยแตกรอยแยกและรอยคดโค้งทั่วไป รวมทั้งโดมเกลือ

(5) **ปฐพีวิทยา** : มีการแทรกดันของเกลือหินกระจายอยู่ทั่วไป ทำให้เกิดดินเค็มและน้ำเค็ม ลักษณะดินเป็นดินที่มีศักยภาพปานกลาง ถึงต่ำ สำหรับการเกษตร ดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวจะอยู่ใกล้ลุ่มน้ำ และพื้นที่น้ำขังในฤดูฝน

2) ด้านประชากร

(1) **สัดส่วนแนวโน้มประชากรและความหนาแน่น** : จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2553 ปรากฏว่ากลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรีรินทร์” มีประชากรจำนวน 6,645,038 คน ชาย 3,305,670 คน หญิง 3,339,368 คน คิดเป็นร้อยละ 10.40 จากจำนวนประชากรทั้งประเทศ 63,878,267 คน

ตารางแสดงจำนวนประชากรกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

จังหวัด	จำนวนประชากร (คน)			ความหนาแน่นของประชากร (คน/ตร.กม.)
	ชาย	หญิง	รวม	
นครราชสีมา	1,277,333	1,304,756	2,582,089	126
ชัยภูมิ	561,146	566,277	1,127,423	88.23
บุรีรัมย์	775,766	777,999	1,553,765	150.37
สุรินทร์	691,425	690,336	1,381,761	170.10
รวมทั้งกลุ่มฯ	3,305,670	3,339,368	6,645,038	79.37
ประเทศ	31,451,801	32,426,466	63,878,267	124.49

ที่มา : สำนักทะเบียน กรมการปกครอง

3) ด้านการปกครอง

เขตการปกครองของกลุ่มจังหวัดฯ ทั้ง 4 จังหวัด ประกอบด้วยข้อมูลรายละเอียดดังนี้

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลนคร/เมือง/ตำบล	อบต.
นครราชสีมา	32	289	3,743	49	287
ชัยภูมิ	16	124	1,617	20	122
บุรีรัมย์	23	189	2,544	26	182
สุรินทร์	17	159	2,119	17	159

ที่มา : สำนักทะเบียน กรมการปกครอง

4) ด้านเศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของกลุ่มจังหวัดฯ (GPP) ประจำปี พ.ศ.2553 มีมูลค่ารวม 340,790 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 33.46 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีมูลค่ารวม 1,018,451 ล้านบาท หรือร้อยละ 3.15 ของประเทศ ที่มีมูลค่ารวม 10,807,476 ล้านบาท รายได้ต่อหัวต่อปีของประชากรในกลุ่มจังหวัดฯ เฉลี่ยเท่ากับ 43,299 บาทต่อคนต่อปี ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ระดับ 44,516 บาท และของประเทศที่เท่ากับ 160,556 บาท จำแนกได้ดังนี้

(1) **ฐานเศรษฐกิจระดับกลุ่มจังหวัด :** เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ระหว่างปี พ.ศ.2539 – 2552 พบว่าในระดับกลุ่มจังหวัดมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยในช่วงระยะเวลา 13 ปี เท่ากับร้อยละ 3 ต่อปี (องค์ประกอบการเติบโตเฉลี่ยต่อปีดังนี้ นครราชสีมา ร้อยละ 2.5 ชัยภูมิ ร้อยละ 3.4 บุรีรัมย์ ร้อยละ 2.7 และสุรินทร์ ร้อยละ 3.4) ใกล้เคียงกับระดับอัตราการเพิ่มของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เท่ากับร้อยละ 3.1 ต่อปี และเท่ากับระดับอัตราการเติบโตของทั้งประเทศที่เท่ากับร้อยละ 3 ต่อปี แสดงถึงแนวโน้มพัฒนาการทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในช่วงระยะเวลาดังกล่าว เนื่องจากพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเริ่มมีข้อจำกัดในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทั้งในเชิงพื้นที่รองรับการพัฒนา และกฎระเบียบเกี่ยวกับการพัฒนาต่างๆ

(2) ฐานเศรษฐกิจระดับจังหวัด

นครราชสีมา : ในปี พ.ศ.2553 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด GPP จำนวน 187,963 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 2.2 เนื่องจากการเป็นศูนย์กลางหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สาขาที่มีอัตราเพิ่มขึ้น เกือบทุกสาขา โดยเฉพาะสาขา ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและการบริการ สาขาที่มีอัตราลดลง สาขาการก่อสร้างและสาขาประมง

ชัยภูมิ : ในปี พ.ศ.2553 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด GPP จำนวน 42,007 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 0.5 เทียบกับอัตราการขยายตัวในปีก่อนหน้า สาขาที่มีอัตราเพิ่มขึ้นได้แก่ สาขาการขนส่งสินค้า และสื่อสาร สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และประปา และสาขาการบริการสุขภาพและบริการสังคม สาขาที่มีอัตราการขยายตัวลดลงคือ สาขาการก่อสร้างและสาขาค้าปลีก – ค้าส่ง

บุรีรัมย์ : ในปี พ.ศ.2553 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด GPP จำนวน 60,090 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.5 เทียบกับอัตราการขยายตัวในปีก่อนหน้า เนื่องจากมีฐานเศรษฐกิจหลักในสาขาเกษตรกรรมและการค้า การบริการภายในจังหวัด สาขาที่มีอัตราเพิ่มขึ้น สูงได้แก่ สาขาขนส่ง คลังสินค้า และสื่อสาร สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และประปา และสาขาโรงแรม/ภัตตาคาร สาขาที่มีอัตราการเติบโตลดลงคือ สาขาการก่อสร้างและสาขาประมง

สุรินทร์ : ในปี พ.ศ.2553 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด GPP จำนวน 50,730 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6 เทียบกับอัตราการขยายตัวในปีก่อนหน้า เนื่องจากมีสาขาเศรษฐกิจหลักเป็นเกษตรกรรม ขึ้นพื้นฐานและเศรษฐกิจขยายตัวเกือบทุกสาขา โดยเฉพาะสาขาขนส่ง คลังสินค้า และสื่อสาร สาขาบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศ และสาขาการศึกษา สาขาที่มีการขยายตัวลดลงคือ สาขาการก่อสร้าง และสาขาค้าปลีก – ส่ง

สรุปข้อมูลรายได้กลุ่มจังหวัดฯ แสดงเป็นรายจังหวัด

ด้าน \ จังหวัด	นครราชสีมา (ล้านบาท)	ชัยภูมิ (ล้านบาท)	บุรีรัมย์ (ล้านบาท)	สุรินทร์ (ล้านบาท)
1. เกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้ และการประมง	30,773	10,675	16,209	13,661
2. การผลิตอุตสาหกรรม	56,095	8,085	8,750	5,938
3. การขายส่ง การขายปลีกและการซ่อมแซมฯ	24,057	4,080	7,600	5,848
4. โรงแรมและภัตตาคาร	3,353	74	200	332
5. การก่อสร้าง	9,865	1,460	2,762	2,535
6. อื่นๆ	63,820	17,633	24,569	22,416
รวม	187,963	42,007	60,090	50,730

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา

ข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรและผลิตภัณฑ์มวลรวมของกลุ่มจังหวัดฯ

จังหวัด / กลุ่มจังหวัด	ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) ล้านบาท	จำนวนประชากร (1,000 คน)	รายได้เฉลี่ยประชากร (บาท / คน / ปี)	ร้อยละของผลิตภัณฑ์ มวลรวม(GPP)
นครราชสีมา	187,963	2,819	66,670	1.73
ชัยภูมิ	42,007	1,198	35,059	0.38
บุรีรัมย์	60,090	1,652	36,384	0.55
สุรินทร์	50,730	1,446	35,085	0.46
กลุ่มจังหวัดฯ	340,790	7,115	35,509	3.15
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,018,451	22,878	44,516	9.42
ภาคเหนือ	828,151	12,176	68,015	7.67
ภาคใต้	1,108,330	9,378	118,184	10.25
ภาคกลาง	5,825,354	18,292	245,368	53.9
ภาคตะวันออก	2,027,190	4,587	441,901	18.76
ประเทศ	10,807,476	67,311	160,556	100

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2553

5) ด้านเกษตรกรรม

(1) **การเพาะปลูก :** ชนิดพืชที่ปลูกมากในพื้นที่กลุ่มจังหวัด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน พืชหลักทั้ง 4 ประเภทในกลุ่มจังหวัดมีการเพาะปลูกรวมพื้นที่ 14.39 ล้านไร่ เมื่อเทียบกับพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 18.61 ล้านไร่ จะคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 77.32 ในขณะที่สัดส่วนการปลูกพืชทั้ง 4 ประเภทของภาคและประเทศมีค่าร้อยละ 74.13 และ 59.63 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายจังหวัด

พบว่าจังหวัดนครราชสีมามีพื้นที่ปลูกพืชหลัก ทั้ง 4 ประเภทมากที่สุด รองลงมาได้แก่จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และชัยภูมิ ตามลำดับ

ข้อมูลการผลิตข้าวหอมมะลิของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

รายการ	นครราชสีมา	ชัยภูมิ	บุรีรัมย์	สุรินทร์	กลุ่มจังหวัดฯ	ประเทศ
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	3,639,627	1,024,050	2,975,185	3,312,185	10,968,721	44,607,076
เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	3,038,856	891,129	2,604,427	2,604,427	9,645,380	40,861,700
ผลผลิต (ตัน)	917,186	254,988	1,082,967	1,229,088	3,484,229	24,343,504
ผลผลิต (กก./ไร่)	302	286	416	395	349.75	426
จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว (ราย)	164,281	74,470	186,284	200,823	625,858	n.a.

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดในกลุ่มจังหวัด และ website ตลาดสินค้าเกษตรกรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย 2554

ข้อมูลการผลิตมันสำปะหลังของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

รายการ	นครราชสีมา	ชัยภูมิ	บุรีรัมย์	สุรินทร์	กลุ่มจังหวัดฯ	ประเทศ
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	1,698,299	357,912	205,945	54,987	2,317,143	7,400,148
เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	1,622,393	354,772	201,397	54,059	2,232,621	7,096,173
ผลผลิต (ตัน)	4,954,788	1,105,115	626,949	151,798	6,838,650	21,912,416
ผลผลิต (กก./ไร่)	3,054	3,115	3,113	2,808	3,023	3,088
จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง (ราย)	73,000	36,897	2,400	12,684	124,981	n.a.

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดในกลุ่มจังหวัดฯ และ website สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2554

(2) การปศุสัตว์ : การเลี้ยงโคนม 25.7 ตัว/ครัวเรือน โคเนื้อ 6.6 ตัว/ครัวเรือน กระบือ 4.3 ตัว/ครัวเรือน สุกร 28.5 ตัว/ครัวเรือน ไก่ 80.0 ตัว/ครัวเรือน และเป็ด มีจำนวน 42.1 ตัว/ครัวเรือน ตามลำดับ ซึ่งทุกประเภทมีจำนวนมากกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเมื่อเทียบกับประเทศพบว่าจำนวน/ครัวเรือนของโคนม โคเนื้อ และกระบือของกลุ่มจังหวัดมีค่าใกล้เคียงกับของประเทศ สำหรับสุกรไก่ และเป็ดของกลุ่มจังหวัดมีค่าต่ำกว่าของประเทศ

ข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

รายการ	นครราชสีมา	ชัยภูมิ	บุรีรัมย์	สุรินทร์	กลุ่มจังหวัดฯ	ประเทศ
จำนวนโคเนื้อที่เลี้ยง (ตัว)	388,108	162,856	237,964	282,856	1,071,784	6,583,106
จำนวนเกษตรกรที่เลี้ยง (ราย)	49,004	19,762	45,611	60,342	174,719	1,065,072
ราคาเฉลี่ย (บาท/ตัว)*	16,000	16,000	16,000	17,000	16,000-17,000	17,669
ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	142	155	149	138	146	n.a.

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัด , ปศุสัตว์จังหวัดในกลุ่มจังหวัด และ website สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ.2554

(3) การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม : ราษฎรในกลุ่มจังหวัดฯ ส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เช่น จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีมูลค่าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไหมมากที่สุดของกลุ่มมีพื้นที่ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ในปี 2554 จำนวน 3,790 ไร่ เกษตรกร จำนวน 4,625 ราย รวมทั้งกลุ่มจังหวัดฯ ของผู้ประกอบการไหม จำนวน 1,007 ราย ซึ่งมีผลทำให้มูลค่าการจำหน่ายทั้งกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี เช่นใน

ปี 2552 จำนวน 4,351 ล้านบาท ในปี 2553 เพิ่มขึ้นเป็น 4,697.17 ล้านบาท และในปี 2554 เพิ่มขึ้นเป็น 5,029.67 ล้านบาท นอกจากนี้ในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของกลุ่มจังหวัดได้เครื่องหมายรับรองตรานกยูงพระราชทาน รวมจำนวน 8,828 ดวง (ยอด ณ พฤษภาคม 2552) รวมทั้งผู้ที่ได้รับการรับรองให้ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เฉพาะในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 33 ราย

ข้อมูลมูลค่าจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานในอดีต ปีงบประมาณ พ.ศ.					ร้อยละที่เพิ่มขึ้น	
	2550	2551	2552	2553	2554	2553	2554
กลุ่มจังหวัดฯ	3,456.55	3,801	4,351	4,697.17	5,029.67	107.9	107
นครราชสีมา	2,853.91	3,118	3,535	3,737.55	3,783.71	105.7	104.2
ชัยภูมิ	209.22	234	298	393.15	436.24	131.9	110.9
บุรีรัมย์	129.97	149	167	178.89	391.53	106.6	218.8
สุรินทร์	263.45	300	351	387.59	418.19	110.2	107.9

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดในกลุ่มจังหวัด พ.ศ.2554

6) ด้านอุตสาหกรรม

(1) สถานการณ์อุตสาหกรรมของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1: จากข้อมูลของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งมีข้อมูลย้อนหลังไปจนถึงปี 2542 พบว่า จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดในกลุ่มจังหวัดฯ และมีจำนวนมากเกินครึ่งหนึ่งของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดของกลุ่มจังหวัดฯ และมีแนวโน้มที่จะมีสัดส่วนมากขึ้นเรื่อยๆ แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมในกลุ่มจังหวัดฯ เป็นอุตสาหกรรมประเภทที่ต้องการพึ่งพาเมืองในการเลือกทำเลที่ตั้ง เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากมีโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรสนับสนุนที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาอุตสาหกรรม

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมใน 3 ช่วงปี ได้แก่ พ.ศ. 2552, 2553 และ 2554 พบว่า ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2552 - 2553 ทั้ง 4 จังหวัดมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากถึงร้อยละ 17 แต่ในช่วง พ.ศ. 2553 - 2554 กลับมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ร้อยละ 3 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จังหวัดสุรินทร์ มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 9.5 และเมื่อพิจารณาในรายจังหวัดพบว่าจังหวัดบุรีรัมย์และชัยภูมิเป็นจังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในระดับสูง

(2) สถานการณ์อุตสาหกรรมรายจังหวัด (ข้อมูล ปี 2554)

1.นครราชสีมา : จังหวัดนครราชสีมา มีโรงงานทั้งสิ้น 2,489 โรง มีเงินทุนทั้งสิ้น จำนวน 133,677.32 ล้านบาท กระจายอยู่ทั่วไปในทุกอำเภอ โดยอำเภอเมืองนครราชสีมา มีโรงงานมากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอปากช่อง สีคิ้ว สูงเนิน และอำเภอปักธงชัย (คิดเป็นร้อยละ 33.33, 14.27, 7.09, 5.08, ตามลำดับของจำนวนโรงงาน ที่ตั้งอยู่ ตามอำเภอต่างๆ) เมื่อเทียบกับปี 2549 มีโรงงานเพิ่มขึ้น โดยมีอุตสาหกรรมที่สำคัญดังนี้

- อุตสาหกรรมการเกษตร : จังหวัดนครราชสีมา มีโรงงานอุตสาหกรรมการเกษตร จำนวน 399 โรง เงินลงทุน 11,658.63 ล้านบาท มีการจ้างแรงงาน 7,712 คน คิดเป็นร้อยละ 17.22 ของโรงงานทั้งหมดซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2549 ร้อยละ 0.03 (ปี 2549 = 398 โรง หรือร้อยละ 17.19 ของโรงงานทั้งหมด)

- อุตสาหกรรมขนส่ง : จังหวัดนครราชสีมา มีโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการขนส่ง จำนวน 292 โรง เงินลงทุน 7,495.85 ล้านบาท มีการจ้างแรงงาน 7,337 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60 ของโรงงานทั้งหมด โดยอุตสาหกรรมขนส่งมีการขยายตัวคงที่

- อุตสาหกรรมโลหะ: จังหวัดนครราชสีมา มีโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับโลหะ จำนวน 284 โรง เงินลงทุน 3,196.96 ล้านบาท มีการจ้างแรงงาน 4,322 คน คิดเป็นร้อยละ 12.26 ของโรงงานทั้งหมด โดยอุตสาหกรรมโลหะมีการขยายตัวคงที่

- อุตสาหกรรมอาหาร : จังหวัดนครราชสีมา มีโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับอาหาร จำนวน 229 โรง เงินลงทุน 18,382.13 ล้านบาท มีการจ้างแรงงาน 14,956 คน คิดเป็นร้อยละ 9.88 ของโรงงานทั้งหมดโดยอุตสาหกรรมอาหาร มีการขยายตัวคงที่

- อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล จังหวัดนครราชสีมา มีโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับเครื่องจักรกลจำนวน 188 โรง เงินลงทุน 6,057.93 ล้านบาท มีการจ้างแรงงาน 11,595 คน คิดเป็นร้อยละ 8.11 ของโรงงานทั้งหมดโดยอุตสาหกรรมอาหาร มีการขยายตัวคงที่

2. ชัยภูมิ : มีโรงงานทั้งสิ้น 1,665 โรง มีมูลค่าการลงทุน 115,442.83 ล้านบาท อุตสาหกรรมที่สำคัญคืออุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดชัยภูมิมีแนวโน้มที่จะสร้างบทบาทความเป็นผู้นำในการส่งเสริมพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของผู้ประกอบการที่จะเข้ามาประกอบธุรกิจด้านสิ่งทอให้มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบด้านการแข่งขันเนื่องจากจังหวัดชัยภูมิมีความโดดเด่นด้านการลงทุนภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอในจังหวัดชัยภูมิประมาณ 20 โรงงาน ซึ่งแสดงให้เห็นศักยภาพของจังหวัดชัยภูมิในด้านการประกอบการสิ่งทอ จังหวัดจึงได้ผลักดันให้จังหวัดชัยภูมิเป็นเขตส่งเสริมพิเศษอุตสาหกรรมสิ่งทอ

3.บุรีรัมย์ : มีโรงงานทั้งสิ้น 1,546 โรง มูลค่าผลผลิตของอุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์ มีมูลค่า 11,990.55 ล้านบาทซึ่งลดลงจากปี 2549 โรงงานในจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตรกรรม มีกระบวนการผลิตที่พึ่งพาเครื่องจักรควบคู่กับการใช้แรงงาน ณ วันสิ้นปี 2550 มีจำนวนเงินทุน 5,787 ล้านบาท จำนวนคนงานรวม 12,696 คน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการเกษตร โรงงานที่มีมากที่สุดคือโรงสีข้าว รองลงมาคือ อุตสาหกรรมโลหะ ได้แก่ โรงงานผลิตภัณฑ์คอนกรีต โรงงานกลึงเชื่อมโลหะทั่วไป

4. สุรินทร์ : จังหวัดสุรินทร์มีโรงงานทั้งสิ้น 1,159 โรง มูลค่าการลงทุนรวม 14,614.47 ล้านบาทการจ้างงานรวม 9,722 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2549 ร้อยละ 3.88, 3.85 และ 19.52 ตามลำดับ โดยอุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายมีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการลงทุนสูงสุดคือร้อยละ 64.27 ซึ่งเป็นผลมาจาก

การลงทุนใหม่ของโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป อันเนื่องจากความพร้อมของจังหวัดในด้านสาธารณูปโภคและแรงงานที่มีคุณภาพ ประกอบกับอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำ

7) ด้านการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มจังหวัด : จากลักษณะการจัดหมวดหมู่แหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สามารถจัดแบ่งสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มจังหวัดได้ 3 ประเภท ได้แก่

- 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ
- 2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ และศาสนา และ
- 3) แหล่งท่องเที่ยวประเภท ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรม วิถีชีวิต

ตารางแสดงแหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	จำนวนแหล่งท่องเที่ยว				
	นครราชสีมา	ชัยภูมิ	บุรีรัมย์	สุรินทร์	รวม
ธรรมชาติ	11	16	9	3	36
ประวัติศาสตร์	18	11	16	10	47
ศิลปวัฒนธรรม	41	7	15	9	62
รวม	70	34	40	22	145

ข้อมูลการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

รายการ	นครราชสีมา	ชัยภูมิ	บุรีรัมย์	สุรินทร์
นักท่องเที่ยว (คน)	5,232,940	731,361	908,218	809,608
ชาวไทย	5,124,864	725,331	885,583	792,709
ชาวต่างประเทศ	108,076	6,030	22,635	16,899
แหล่งท่องเที่ยว (แห่ง)	70	34	19	22
โรงแรม/ที่พัก (แห่ง)	276	52	82	34
ห้องพัก (ห้อง)	9,101	1,500	1,700	2,077
รายได้ (ล้านบาท)	6,685.92	558.58	984.44	1,239.57

ที่มา : สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดในกลุ่มจังหวัด พ.ศ.2553

จำนวนแหล่งท่องเที่ยวของเส้นทางอารยธรรมขอมในพื้นที่นครชัยบุรินทร์

จังหวัด	แหล่งท่องเที่ยวหลัก (8 แห่ง)	แหล่งท่องเที่ยวรอง ประเภทโบราณสถาน (34 แห่ง)	แหล่งท่องเที่ยวรอง ประเภทศิลปะ วัฒนธรรม (8 แห่ง)	แหล่งท่องเที่ยวเสริม (44 แห่ง)
นครราชสีมา (35 แห่ง)	1.ปราสาทหินพนมวัน 2.ปราสาทหินพิมาย	1. ปราสาทปะโค 2. กู่พราหมณ์จำศีล 3. ปราสาทนางรำ 4. กู่ภูพานน้อย 5. แหล่งหินดัดสี่คว 6. ปราสาทโนนกู่ 7. ปราสาทเมืองแขก	1. แหล่งโบราณคดีบ้าน ปราสาท 2. พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติพิมาย 3. พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติมหาวิรุณ 4. หมู่บ้านด่านเกวียน	1. อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี 2. อนุสรณ์สถานวีรกรรมบ้านทุ่ง สัมฤทธิ์ 3. วัดเขาจันทร์งาม (ภาพเขียนสี โบราณบนเพิงผาหิน) 4. วัดธรรมจักรเสมาราม (พระพุทธรูปปางไสยาสน์)

		8. ปราสาทเมืองเก่า 9. โบราณสถานเมืองเสมา 10. ปราสาทหินบ้านถนนหัก 11. ปราสาทห้วยแคน		5. วัดศาลาลอย (อุโบสถแบบศิลปะไทยประยุกต์) 6. ศูนย์วัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา 7. สวนน้ำบึงตาหลัวเฉลิมพระเกียรติ 8. หมู่บ้านปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหล่งประดู่สามัคคี 9. พิพิธภัณฑ์ไม้กลายเป็นหิน ช้างตึกดำบรรพ์และไดโนเสาร์ 10. ประตุมงคล 11. วัดบ้านไร่ 12. วัดโนนกุ่ม (วิหารหลวงพ่อโต) 13. ศูนย์วัฒนธรรมผ้าไหมปักธงชัย 14. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 15. เขื่อนลำตะคลอง 16. โฮมสเตย์บ้านปราสาท 17. สวนสัตว์นครราชสีมา 18. ฟาร์มโชคชัย
ชัยภูมิ (15 แห่ง)	1. ปราสาทภู	1.บ้านกุดโง้ง 2.เมืองโบราณคอนสวรรค์ 3.ภูบ้านกุดยาง (ภูแดง) 4.พระธาตุหนองสามหมื่น		1.อนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล 2.ศาลเจ้าพ่อพระยาภักดีชุมพล 3.ทุ่งดอกกระเจียว 4.อุทยานแห่งชาติไทรทอง 5.อุทยานแห่งชาติน้ำตกตาดโตน 6.อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม 7.อุทยานแห่งชาติภูแลนคา 8.มอหินขาว 9.ศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมจังหวัดชัยภูมิ (บ้านเขว้า) 10.เขื่อนจุฬาภรณ์
บุรีรัมย์ (22 แห่ง)	1. ปราสาทพนมรุ้ง 2. ปราสาทเมืองต่ำ	1. ภูพระอังคาร 2. ปราสาทหนองหงส์ 3. เตาสุวาย 4. เตานายเจียน 5. แหล่งตัดหินบ้านกรวด 6. ปราสาทภูเก้า 7. ปราสาทภูสวนแดง	1.ศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้	1.พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช 2.พิพิธภัณฑ์ยุคก่อนประวัติศาสตร์วัดบ้านพระสวาย 3.ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ 4.วนอุทยานเขากระโดง

		8. กุฏิถ้ำบ้านโคกเมือง 9. กุฏิถ้ำบ้านบัวลาย 10. ปราสาทบ้านบุ 11. เมืองฝ้าย		5.เขตห้ามล่าสัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำห้วยตลาด 6.เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ 7.ศูนย์หัตถกรรมทอผ้าไหมบ้าน นาโพธิ์ 8.เขื่อนลำนางรอง
สุรินทร์ (22 แห่ง)	1. ปราสาทตาเมือน ธม 2. ปราสาทศรีขรภูมิ 3. ปราสาทภูมิโปน	1. ปราสาทเมืองที 2. ปราสาทจอมพระ 3. ปราสาทตามอญ 4. ปราสาทบ้านพลวง 5. ปราสาทบ้านไพร 6. ปราสาทตาเมือน 7. ปราสาทตาเมือนโต้ง 8.ปราสาทยายเงา	1. พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติสุรินทร์ 2. หมู่บ้านหัตถกรรม เครื่องเงินเขวาสินรินทร์ 3. หมู่บ้านวัฒนธรรม ดงมัน	1. อนุสาวรีย์พระยาสุรินทรภักดี ศรีณรงค์จางวาง (เชียงบูน) 2. ห้องภาพเมืองสุรินทร์ 3. วัดบูรพาราม (หลวงพ่อบุญ) 4. วนอุทยานพนมสวาย 5. วนอุทยานป่าสนหนองคู 6. หมู่บ้านช้าง (บ้านตากกลาง) 7. กลุ่มหัตถกรรมบ้านโชค 8. ตลาดการค้าช่องจอม

ที่มา : รายงานผลการศึกษาคำโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการท่องเที่ยวเส้นทางอารยธรรมขอม

8) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1) ทรัพยากรป่าไม้: มีพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์รวมทั้งกลุ่มจังหวัดทั้งหมด 52,323,870 ไร่ มีส่วนที่
ซ้อนทับกันอยู่ระหว่างป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน ป่าไม้ถาวรแห่งชาติ
พื้นที่อนุรักษ์เพิ่มเติม และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า แบ่งรายจังหวัดได้ดังนี้ (ไร่)

ประเภทป่าไม้	นครราชสีมา	ชัยภูมิ	บุรีรัมย์	สุรินทร์	กลุ่มจังหวัดฯ
ป่าสงวนแห่งชาติ	977,453.45	1,584,282.50	771,255	1,115,284	4,448,275
อุทยานแห่งชาติ	1,412,425	724,806.50	237,600	0	2,374,832
วนอุทยาน	0	0	1,450	2,390	3,840
ป่าไม้ถาวรของชาติ	106,691	266,036	41,994	0	414,721
พื้นที่อนุรักษ์เพิ่มเติม	13,448	2,000	0	0	15,448
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	0	1,360,175	195,486	313,750	1,869,411
เขตห้ามล่าสัตว์ป่า	0	109	20,278	0	20,387
รวม	2,510,017.45	3,917,409	1,268,063	1,431,424	9,146,913.45

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มจังหวัดฯ 2553

(2) ทรัพยากรดิน : ความเหมาะสมของที่ดินเพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจ: ชั้นความเหมาะสมของที่ดิน
เพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจ 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ ข้าว พืชไร่ และไม้ผล - ไม้ยืนต้น สรุปได้ว่ามีชั้นความเหมาะสม
ของดินเพื่อการปลูกพืช

(3) ทรัพยากรน้ำ : กลุ่มจังหวัดตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำหลัก 3 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำมูล และ
ลุ่มน้ำป่าสัก

(3.1) **ลุ่มน้ำชี** : มีพื้นที่รับน้ำ 49,477 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 20 ลุ่มน้ำสาขาพื้นที่โครงการที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชีได้แก่พื้นที่เกือบทั้งหมดของจังหวัดชัยภูมิและพื้นที่บางส่วนของจังหวัดนครราชสีมา รวมคิดเป็นร้อยละ 25.8 ของพื้นที่ลุ่มน้ำชีทั้งหมด

(3.2) **ลุ่มน้ำมูล** : มีพื้นที่รับน้ำ 69,700 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 31 ลุ่มน้ำสาขาพื้นที่โครงการที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำได้แก่พื้นที่เกือบทั้งหมดของจังหวัดนครราชสีมา และพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดบุรีรัมย์และสุรินทร์ รวมคิดเป็นร้อยละ 54.2 ของพื้นที่ลุ่มน้ำมูลทั้งหมด

(3.3) **ลุ่มน้ำป่าสัก** : มีพื้นที่รับน้ำ 6,292 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 8 ลุ่มน้ำสาขาพื้นที่โครงการที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำมูลได้แก่พื้นที่บางส่วนของจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดนครราชสีมา รวมคิดเป็นร้อยละ 2.4 ของพื้นที่ทั้งลุ่มน้ำป่าสัก

(9) การจัดเก็บภาษีสรรพากร

จังหวัดในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 สามารถจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมได้ 7,520.918 ล้านบาท ในปี 2552 ของการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากร ภาค 9

ข้อมูลผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรปีงบประมาณ 2550 – 2552 จำแนกเป็นรายสำนักงานสรรพากร ในภาค 9

ประเภทภาษี	2550	2551	2552
รวมภาค 9	10,206.333	11,268.500	11,143.528
สท. นครราชสีมา	3,967.429	4,255.566	4,033.025
สท. นครราชสีมา 2	1,218.013	1,506.975	1,540.332
สท. ชัยภูมิ	682.971	745.309	733.335
สท. บุรีรัมย์	999.870	1,168.577	1,214.226
สท. สุรินทร์	815.311	812.391	792.886
สท. ศรีสะเกษ	530.754	652.447	669.414
สท. อุบลราชธานี	1,500.964	1,625.367	1,677.692
สท. อำนาจเจริญ	192.064	190.520	167.432
สท. ยโสธร	298.957	311.348	315.186

ที่มา : สำนักงานสรรพากรภาค 9

10) ด้านบริการสังคม

(1) **ด้านการศึกษา** : ในกลุ่มจังหวัดมีจำนวนโรงเรียนรวม 3,983 โรงเรียน จำนวนครู 50,591 คน และจำนวนนักเรียน 1,140,355 คน และมีโรงเรียนอาชีวศึกษาจำนวน 30 แห่ง และระดับอุดมศึกษา 18 แห่ง

ตารางแสดงจำนวนสถานศึกษา จำนวนครู และจำนวนนักเรียนในพื้นที่ศึกษา ปี 2552

	อาชีวศึกษา (แห่ง)	อุดมศึกษา (แห่ง)	โรงเรียน (แห่ง)	ครู (คน)	นักเรียน (คน)
กลุ่มจังหวัด	30	18	3,983	50,591	1,140,355
นครราชสีมา	12	12	1,379	17,648	455,049
ชัยภูมิ	5	1	805	8,728	164,965
บุรีรัมย์	6	2	935	13,004	277,028
สุรินทร์	7	3	864	11,216	243,313

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดและข้อมูลพื้นฐานจังหวัด

ตารางแสดงสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑

จังหวัด	สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	วิทยาเขตสถาบันอุดมศึกษา
นครราชสีมา	1.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 2.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 4.มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 5.วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา 6.วิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ 7.วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี	1.มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล 2.วิทยาลัยนครราชสีมา 3.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	1. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์(นิด้า) 2. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครราชสีมา
ชัยภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ		
บุรีรัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์		มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
สุรินทร์	1.มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 2.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์		มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสุรินทร์

(2) **ด้านการบริการสาธารณสุข** : การบริการด้านสาธารณสุขในพื้นที่กลุ่มจังหวัดมีจำนวนสถานพยาบาลทั้งสิ้น 2,011 แห่ง จำแนกเป็นโรงพยาบาลของรัฐบาล 86 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 16 แห่ง สถานีอนามัย 945 แห่ง คลินิกรวมทุกประเภท 964 แห่ง ด้านบุคลากรทางการแพทย์ มีแพทย์จำนวน 968 คน ทันตแพทย์ 261 คน พยาบาล 6,094 คน และผู้ช่วยพยาบาล 216 คน

(3) **แหล่งนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจ** : มีจำนวนทั้งสิ้น 28 แห่ง ซึ่งกระจายอยู่ในหลายๆ พื้นที่ โดยจังหวัดสุรินทร์มีจำนวน 3 แห่ง จังหวัดนครราชสีมาจำนวน 13 แห่ง จังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 6 แห่ง และจังหวัดชัยภูมิจำนวน 6 แห่ง

(4) **ด้านสังคมและวัฒนธรรม** : มีการค้นพบแหล่งวัฒนธรรมและโบราณสถานกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่จังหวัดในกลุ่มจังหวัดฯ แหล่งที่สำคัญมีจำนวนรวมมากกว่า 230 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นชุมชนและโบราณสถานในสมัยอารยธรรมทวารวดีและขอม ยกเว้นจังหวัดชัยภูมิที่พบโบราณสถานอิทธิพลจากอาณาจักรลาวด้วย

11) ด้านระบบคมนาคมขนส่ง

(1) **ทางหลวงสายต่างๆ ในกลุ่มจังหวัด** : ระบบคมนาคมขนส่งในพื้นที่กลุ่มจังหวัดมีถนนสายสำคัญหลายสาย มีทางหลวงแผ่นดินสายหลักและสายรอง ที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัด และภายในจังหวัด ทำให้การคมนาคมขนส่งในกลุ่มจังหวัดมีประสิทธิภาพสามารถเดินทางได้อย่างสะดวก โดยมีเส้นทางสำคัญดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 หรือ ถนนมิตรภาพ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 ,201,202,205,206,207,218,219,224,225,226,304 และ 348 นอกจากนี้นักลุ่มจังหวัดยังมีทางหลวงสายอาเซียนพาดผ่าน ได้แก่
- สาย AH 12 ผ่านสะพานมิตรภาพไทย/ลาว - หนองคาย - อุดรธานี - อ.น้ำพอง - ขอนแก่น - อ.บ้านไผ่ - อ.พล - จังหวัดนครราชสีมา - อ.สูงเนิน - อ.สีคิ้ว - อ.มวกเหล็ก - จังหวัดสระบุรี - หินกอง - รังสิต - กรุงเทพฯ รวมระยะทาง 511.5 กิโลเมตร
- สาย AH 121 ผ่านมุกดาหาร - อำนาจเจริญ - ยโสธร - อ.สุวรรณภูมิ - อ.พยัคฆภูมิพิสัย - บุรีรัมย์ - อ.นางรอง - อ. สัมปอ - บ.ช่องตะโก รวมระยะทาง 458.5 กิโลเมตร

(2) ระบบโลจิสติกส์ทางรถไฟ : เส้นทางรถไฟที่ผ่านกลุ่มจังหวัด คือ รถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ (ประกอบด้วย เส้นทาง กรุงเทพฯ – อุบลราชธานี, กรุงเทพฯ – หนองคาย, เส้นทางลำชี – อุบลราชธานี, เส้นทาง นครราชสีมา – อุบลราชธานี, เส้นทางกรุงเทพฯ – ศรีสะเกษ)

จังหวัดนครราชสีมา มีเส้นทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือผ่าน 2 สาย คือ

- เส้นทางกรุงเทพมหานคร – จังหวัดอุบลราชธานี
- เส้นทางกรุงเทพมหานคร – จังหวัดหนองคาย

รถไฟทั้งสองสายจะแยกกันที่ชุมทางจิระ จังหวัดนครราชสีมา นอกจากนี้ยังมีรถไฟอีกสายหนึ่ง ซึ่งแยกที่ชุมทางแก่งคอย คือ สายอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี – อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยจังหวัดนครราชสีมา มีสถานีรถไฟ รวม 38 สถานี และ 2 ชุมทาง รวม 40 สถานี สถานีหลักในการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า คือ สถานีนครราชสีมา และสถานีชุมทางบัวใหญ่

จังหวัดชัยภูมิ มีเส้นทางรถไฟผ่านพื้นที่ทางตอนใต้ของจังหวัดซึ่งเป็นเส้นทางระหว่าง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี – อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา – อำเภอเทพสถิต – บำเหน็จณรงค์ – จัตุรัส จังหวัดชัยภูมิซึ่งมีสถานีรถไฟรวม 6 สถานี มีขบวนรถไฟผ่านสถานีรถไฟอำเภอบำเหน็จณรงค์ และอำเภอจัตุรัส

จังหวัดบุรีรัมย์ มีเส้นทางรถไฟผ่าน คือ เส้นทางกรุงเทพมหานคร – จังหวัดอุบลราชธานี กรุงเทพฯ – สุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์ มีเส้นทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือผ่านทางตอนบนของจังหวัด โดยมีเส้นทางผ่าน 1 สาย คือ เส้นทางกรุงเทพมหานคร – อุบลราชธานี

12) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

(1) ประปา: ข้อมูล ปี 2554 กำลังการผลิตน้ำประปาในพื้นที่ มีทั้งสิ้น 53,368,666 ลบ.ม./วัน ปริมาณน้ำที่ผลิตได้ 61,433,963 ลบ.ม. ปริมาณน้ำที่จำหน่ายแก่ผู้ใช้ 48,726,122 ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 79.31 ของปริมาณน้ำที่ผลิตได้ และมีปริมาณน้ำที่จ่ายเพื่อสาธารณประโยชน์และรั่วไหล 8,054,771 ลบ.ม. ทั้งนี้มีจำนวนผู้ใช้ทั้งสิ้น 252,001 ราย

(2) พลังงาน: ในปี 2554 มีการใช้น้ำมัน 1,407,828.90 ลิตร คิดเป็นร้อยละ 92.4 ของการใช้พลังงานทั้งหมด มีการใช้ก๊าซแอลพีจีทั้งสิ้น 116,038.82 กิโลกรัม จังหวัดนครราชสีมามีส่วนการใช้พลังงานมากที่สุดคือร้อยละ 62.16 รองลงมาคือจังหวัดบุรีรัมย์ ร้อยละ 19.71 จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดชัยภูมิ ร้อยละ 9.39 และ 8.75 ตามลำดับ

(3) ไฟฟ้า : ข้อมูลปี 2554 จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้ามีจำนวนทั้งสิ้น 1,476,534 ราย โดยกลุ่มสถานธุรกิจและอุตสาหกรรมมีการใช้ไฟฟ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62 รองลงมาคือที่อยู่อาศัย ใช้กระแสไฟฟ้าคิดเป็นร้อยละ 30.76 จังหวัดนครราชสีมามีการใช้กระแสไฟฟ้าสูงที่สุด จากกลุ่มสถานธุรกิจและอุตสาหกรรม

13) ด้านบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

พื้นที่ลุ่มน้ำในกลุ่มจังหวัด : พื้นที่โครงการทั้ง 4 จังหวัดตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำหลัก 3 ลุ่มน้ำด้วยกัน (ตามรายงานมาตรฐานลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขา โดยคณะกรรมการอุทกวิทยาแห่งชาติหรือ กทช. , 2538) ได้แก่ ลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำมูล และลุ่มน้ำป่าสัก มีรายละเอียดของแต่ละพื้นที่ลุ่มน้ำดังนี้

1) **ลุ่มน้ำชี :** มีพื้นที่รับน้ำ 49,477 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 20 ลุ่มน้ำสาขา พื้นที่โครงการที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ได้แก่ พื้นที่เกือบทั้งหมดของจังหวัดชัยภูมิและพื้นที่บางส่วนของจังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 25.8 ของพื้นที่ลุ่มน้ำชีทั้งหมด

2) **ลุ่มน้ำมูล :** มีพื้นที่รับน้ำ 69,700 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 31 ลุ่มน้ำสาขาพื้นที่โครงการที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ได้แก่ พื้นที่เกือบทั้งหมดของจังหวัดนครราชสีมา และพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดบุรีรัมย์และสุรินทร์ รวมคิดเป็นร้อยละ 54.2 ของพื้นที่ลุ่มน้ำมูลทั้งหมด

3) **ลุ่มน้ำป่าสัก :** มีพื้นที่รับน้ำ 6,292 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 8 ลุ่มน้ำสาขาพื้นที่โครงการที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำมูล ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดนครราชสีมา รวมคิดเป็นร้อยละ 2.4 ของพื้นที่ทั้งลุ่มน้ำป่าสัก

14) ด้านพื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติ

1) **พื้นที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดน้ำท่วมขัง :** ทั้ง 4 จังหวัดในบริเวณพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำมูล แม่น้ำชี และแม่น้ำสาขาใกล้จุดบรรจบแม่น้ำสายหลักทั้งสอง

2) **พื้นที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดดินถล่ม :** มีพื้นที่เสี่ยงในเขตจังหวัดชัยภูมิและจังหวัด นครราชสีมา รวม 10 ตำบลใน 7 อำเภอ พื้นที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดน้ำป่าไหลหลาก มีพื้นที่เสี่ยงในเขตจังหวัด นครราชสีมา 4 ตำบลใน 3 อำเภอ

3) **พื้นที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดไฟป่า :** พื้นที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดไฟป่าระดับเสี่ยงสูงและปานกลางส่วนใหญ่อยู่ในเขตจังหวัดชัยภูมิครอบคลุมพื้นที่บริเวณทางด้านทิศตะวันตกตอนเหนือและตอนกลางของพื้นที่

- จังหวัดนครราชสีมา บริเวณทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตอำเภอปากช่องและอำเภอมวกเหล็ก

- จังหวัดบุรีรัมย์และสุรินทร์ พื้นที่เสี่ยงสูงกระจายอยู่บริเวณตอนเหนือและตอนใต้ของจังหวัด ในขณะที่พื้นที่เสี่ยงปานกลางส่วนใหญ่อยู่บริเวณตอนใต้ของพื้นที่ทั้งสองจังหวัด

4) **พื้นที่ประสบภัยแล้ง :** ในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดมีพื้นที่แห้งแล้งซ้ำซากทุกระดับรวมทั้งสิ้น 13,745,069 ไร่ แยกเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงระดับรุนแรงมาก 13,722,797 ไร่ ระดับปานกลาง 22,134 ไร่ และระดับรุนแรงเล็กน้อย 138 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่ของกลุ่มจังหวัดประสบภัยแล้งในระดับรุนแรง จังหวัดที่มีพื้นที่ประสบภัยแล้งมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา

5) **พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง :** พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในจังหวัดนครราชสีมาและชัยภูมิ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 4 คือ ไม่เสี่ยงต่อภัยแล้ง คือมีปริมาณฝนเฉลี่ยรายปี ประมาณ 1,000 – 1,800 มม. มีโอกาสที่ฝนตกมากกว่า 50 – 200 วันต่อปี จังหวัดสุรินทร์และบุรีรัมย์มีพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งอยู่ในระดับ 3 คือ พื้นที่เสี่ยงต่อภัยแล้งต่ำ คือ มีปริมาณฝนรายปีน้อยกว่า 800 – 1,000 มม. มีโอกาสที่ฝนตกตั้งแต่ 50 – 200 วันต่อปี